

EXPUNERE DE MOTIVE:

Titlul proiectului de act normativ:

LEGE

pentru modificarea și completarea

Codului Penal

Legea nr. 286/2009 privind Codul penal din 17 iulie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare este cel mai important instrument al statului în reglementarea relațiilor de apărare socială generate de săvârșirea infracțiunilor. Codul penal reglementează incriminarea faptelor ce constituie infracțiuni, în scopul protecției societății, prin prevenirea infracțiunilor și tragerea la răspundere penală a celor care nu se conformează.

Combaterea traficului de persoane reprezintă o prioritate pentru autoritățile române, ca urmare a impactului negativ asupra persoanelor traficate, a caracterului complex și transfrontalier al acestui fenomen, a mobilității și flexibilității grupărilor organizate, în paralel cu profesionalizarea infractorilor ce folosesc inclusiv noile tehnologii pentru atingerea scopului urmărit.

Studiind un număr semnificativ de hotărâri pronunțate de instanțele de judecată și publicate în sistemul ReJust.ro, s-a observat că în mai multe cazuri în care au fost pronunțate condamnări pentru proxenetism, modalitatea de săvârșire a faptelor corespunde modalității de realizare a infracțiunii de trafic de persoane. Totodată, se constată că nu se justifică un tratament diferențiat pentru faptele de trafic de persoane și faptele încadrate până în prezent ca fiind proxenetism în formă agravată (art. 213 alin. 2 Cod penal), având în vedere că acestea din urmă prezintă o gravitate similară cu infracțiunile prevăzute și pedepsite prin art. 210 Cod Penal.

Situația este cu atât mai relevantă atunci când victimele sunt minore, context în care nu se impune realizarea unui tratament distinct între proxenetismul în formă agravată și infracțiunea prevăzută și pedepsită de art. 211 Cod penal.

În plus, în practică s-a constatat existența unei serii de probleme legate de competența materială a organelor de urmărire penală precum și a instanțelor, probleme ce sunt de natură a afecta bunul parcurs al justiției precum și

principiul aflării adevărului, celeritatea procesului penal și drepturile victimelor de a cere asistență și compensații conform Legii nr. 211/2004.

Anterior intrării în vigoare a noului Cod penal, prin Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. XVI din 19 martie 2007 au fost stabilite elementele de diferențiere dintre infracțiunea de trafic de persoane (prevăzută la acea data de art. 12 din Legea nr. 678/2001) și cea de proxenetism (prevăzută la acel moment de art. 329 alin. 1 din Codul penal din 1968), reținându-se că, în prezența constrângerii, adică a unui element de viciere a poziției subiective a victimei, fapta trebuie încadrată întotdeauna ca trafic de persoane.

S-a avut în vedere că, în toate ipotezele de săvârșire a infracțiunii de trafic de persoane, constrângerea constituie mijlocul specific principal de realizare a elementului material al laturii obiective a acestei infracțiuni. Prin urmare s-a stabilit drept criteriu de diferențiere dintre proxenetism și trafic de persoane existența sau absența elementului de viciere a poziției subiective a persoanei care se prostituează.

Cu toate acestea, odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal au fost menținute, ca variante agravate ale proxenetismului, comiterea faptei prin constrângere (art. 213 alin. 2 Cod penal), respectiv față de un minor (art. 213 alin. 3 Cod penal), fiind „relansată” practica neunitară privind diferențierea, sub aspectul încadrării juridice a faptelor, dintre infracțiunea de proxenetism, prevăzută de art. 213 alin. 2 și 3 Cod penal și infracțiunile de trafic de persoane și trafic de minori, incriminate de art. 210 Cod penal și art. 211 Cod penal.

Având în vedere noul sediu al incriminării infracțiunilor de trafic de persoane și trafic de minori (art. 210 și art. 211 Cod penal), precum și modificarea operată la nivelul fostului art. 329 alin. 2 din Codul penal din 1968, practica judiciară s-a cristalizat în sensul încetării aplicabilității Deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. XVI din 19 martie 2007, fiind regenerate astfel incertitudinile privind reținerea uneia sau alteia dintre cele două infracțiuni, în prezența unui element de viciere a poziției subiective a victimei.

Analizând dispozițiile art. 210 alin 1 lit. a Cod penal se constată că însuși legiuitorul a înțeles să incrimineze drept trafic de persoane o varietate de acțiuni (recrutare, transportare, transferare, adăpostire, primire), comise prin constrângere, în scopul exploatării unei persoane. Noțiunea de „exploatare a unei persoane” este definită în cuprinsul dispozițiilor art. 182 Cod penal, iar una dintre formele exploatării are loc „prin obligare la practicarea prostituției” (art. 182 alin. 1 lit. c). Este evident că obligarea exclude un consimțământ liber exprimat și implică o acțiune constrângătoare asupra victimei, care este

„determinată" în acest mod să practice prostituția (adică fie să înceapă, fie să continue această activitate).

Pe de altă parte, dispozițiile art. 213 alin. 2 Cod penal incriminează, de această dată drept proxenetism, acțiunea de determinare, prin constrângere, a unei persoane, la începerea sau continuarea practicării prostituției, care, faptic, reprezintă tot o obligare la desfășurarea acestei activități.

Practic, prin intermediul celor două dispoziții legale, același comportament infracțional este încadrat diferit, ca realizând condițiile de tipicitate a două infracțiuni distincte. Situația este de natură a genera confuzii în practică, cu consecințe în ceea ce privește legalitatea urmăririi penale (competența instrumentării dosarelor având ca obiect infracțiunile de proxenetism - altele decât cele comise în condițiile unui grup infracțional organizat - și trafic de persoane aparținând unor structuri diferite).

Având în vedere aceste aspecte apreciem, că, în toate cazurile în care există un element de constrângere a victimei, se impune ca fapta să fie încadrată ca trafic de persoane.

Concluzionând, apreciem că prezentul proiect de lege aduce o reală soluție cu privire la problemele identificate, conducând la eliminarea practicii judiciare neunitare în materie și, totodată, aducând un tratament juridic unitar persoanelor care săvârșesc fapte antisociale de gravitate similară.

Totodată, se impune completarea articolului 182 Cod penal, cu o nouă modalitate de exploatare a unei persoane, având în vedere că în prezent nu este prevăzută în acest text din Partea Generală a Codului penal și obligarea unei persoane la săvârșirea de fapte prevăzute de legea penală sau contravențională. În practică s-a constatat că atât minori, cât și adulți au fost exploatați în scopul realizării unor activități ilicite, de exemplu furt, distrugere sau jocuri de noroc.

Pentru inițiatori – deputat Cristian – Tudor Băcanu

deputat Petre-Român Manole